

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Bakalářská práce

**Statistická komparace životní úrovně obyvatel
Středočeského a Ústeckého kraje na základě
dotazníkového šetření**

Jana STECKOVIČOVÁ

© 2012 ČZU v Praze

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Akademický rok 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jana Steckovičová

obor Veřejná správa a regionální rozvoj

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze
čl. 16 určuje tuto bakalářskou práci.

Název práce: **Statistická komparace životní úrovně obyvatel
Středočeského a Ústeckého kraje na základě
dotazníkového šetření**

Osnova bakalářské práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Literární rešerše
4. Charakteristika krajů z hlediska řešené problematiky
5. Analýza dosažených výsledků. Porovnání krajů z hlediska vývojových tendencí vybraných ekonomických, demografických a sociálních ukazatelů. Příčiny rozdílů. Výsledky dotazníkového šetření. Komparace krajů. Návrhy a doporučení
6. Závěr
7. Seznam použitých zdrojů
8. Přílohy

Rozsah hlavní textové části: 30 - 40 stran

Doporučené zdroje:

Disman, M.: Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha, Karolinum, 2000, ISBN 80-246-0139-7.

Gallup, G. : Průvodce po výzkumu veřejného mínění. Praha, Orbis, 1948, I.vydání.

Hendl, J.: Kvalitativní výzkum. Praha, Portál, 2008, ISBN 978-80-7367-485-4.

Hindls, R., Hronová, S., Seger, S., Fischer, J.: Statistika pro ekonomy. Praha, Professional Publishing, 2004, ISBN 80-86419-59-2.

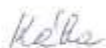
Kunštát, D., Červenka, J.: České veřejné mínění: Výzkum a teoretické souvislosti. Praha, Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2006, ISBN 80-7330-081-8.

Surynek, A., Komárková, A. : Základy sociologického výzkumu. Praha, Management Press, 2001, ISBN 80-7261-038-4.

Další literatura bude doporučena v průběhu zpracování bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Marie Prášilová, CSc.**

Termín odevzdání bakalářské práce: březen 2011

Vedoucí katedry

Děkan

V Praze dne: 24. 3. 2010

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Statistická komparace životní úrovně obyvatel Středočeského a Ústeckého kraje na základě dotazníkového šetření" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 28.března 2012

Jana STECKOVIČOVÁ

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. Ing. Marii PRÁŠILOVÉ, CSc., vedoucí mé bakalářské práce, která mi díky konzultacím a cenným radám napomohla k vypracování. Dále bych z celého srdce poděkovala svým rodičům, Miroslavu a Jaroslavě STECKOVIČOVÝM, za jejich celoživotní podporu.

Statistická komparace životní úrovně obyvatel Středočeského a Ústeckého kraje na základě dotazníkového šetření

Statistical comparison of the levels of living between Středočeský and Ústecký Regions based on a questionnaire survey

Souhrn

Stěžejním cílem bakalářské práce je porovnání životní úrovně obyvatel Středočeského a Ústeckého kraje na základě dotazníkového šetření. Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 189 obyvatel, z toho 101 obyvatel Středočeského kraje a 88 obyvatel Ústeckého kraje. Otázky v dotazníku byly strukturovány tak, aby došlo k porovnání jak subjektivní tak objektivní oblasti životní úrovně obyvatel. Po vyhodnocení získaných dat byla provedena grafická analýza, data byla utříděna do kontingenčních tabulek a vyhodnocena pomocí vhodných statistických metod. K výpočtům byl použit software Statistica 10. K doplňující komparaci byla čerpána data z Českého statistického úřadu.

Summary

The main aim of the thesis is to compare the level of living in Stredocesky and Ustecky regions. The comparison and statistical research is based on a questionnaire survey. There were participated 189 inhabitants in statistical research - 101 inhabitats from Stredocesky region and 88 from Ustecky region. The questions were structured with aim to compare subjective and objective sides of the level of living. The graphical analysis was performed, the data were sorted to contingent tables and thanks to using convenient stastical method were date evaluated. The Statictica 10 software was used for calculations. Data from Czech statistical office were use for additional comparation.

Klíčová slova:

Životní úroveň, kvalita života, modernizace, disparita, nerovnost, terénní průzkum, kvantitativní výzkum, kvalitativní výzkum, kontingenční tabulka

Keywords:

Level of living, quality of life, modernization, innovatoin, disparit, inequality, field research, quantitative research, qualitative research, contingent table

OBSAH

1.	ÚVOD.....	9
2.	CÍL PRÁCE A METODIKA.....	10
2.1	Cíl práce.....	10
2.2	Metodika.....	10
3.	LITERÁRNÍ REŠERŠE.....	14
3.1	Životní úroveň a kvalita života.....	14
3.1.1	Měření kvality života.....	15
3.2	Oblasti pro posouzení kvality života.....	17
3.3	Modernizace a inovace regionů.....	20
3.4	Regionální nerovnosti a disparity.....	22
3.5	Terénní průzkumy.....	23
3.5.1	Veřejné mínění.....	23
3.5.2	Pořizování dat.....	24
3.5.3	Základní přístupy zkoumání sociálních a sociálně psychických jevů.....	25
3.6	Metody empirického výzkumu.....	25
3.6.1	Kvantitativní výzkum.....	26
3.6.2	Kvalitativní výzkum.....	26
3.6.3	Smíšený výzkum.....	27
4.	CHARAKTERISTIKA KRAJŮ.....	28
4.1	Ústecký kraj.....	28
4.2	Středočeský kraj.....	30
5.	ANALYTICKÁ ČÁST.....	33
5.1	Grafická analýza získaných dat.....	33
5.2	Analýza kvantitativních znaků v kontingenčních tabulkách.....	42
5.3	Diskuze.....	45
6.	ZÁVĚR.....	46
7.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	48
8.	PŘÍLOHY.....	50

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 Počet respondentů dotazníkového šetření	34
Graf č. 2 Oblasti mající největší vliv na kvalitu životní úrovně.....	34
Graf č. 3 Názory obyvatel Středočeského kraje na vývoj životní úrovně do budoucna	35
Graf č. 4 Názory obyvatel Ústeckého kraje na vývoj životní úrovně do budoucna.....	35
Graf č. 5 Požadovaná výše hrubé mzdy na jednoho obyvatele Středočeského kraje pro zajištění kvalitní životní úrovně v KČ.....	36
Graf č. 6 Požadovaná výše hrubé mzdy na jednoho obyvatele Ústeckého kraje pro zajištění kvalitní životní úrovně v KČ	36
Graf č. 7 Požadovaná výše starobního důchodu na jednoho obyvatele Středočeského kraje pro zajištění kvalitní životní úrovně ve stáří v KČ	37
Graf č. 8 Požadovaná výše starobního důchodu na jednoho obyvatele Ústeckého kraje pro zajištění kvalitní životní úrovně ve stáří v KČ.....	37
Graf č. 9 Spokojenost s výší příjmů obyvatel Středočeského a Ústeckého kraje	38
Graf č. 10 Spokojenost s nabídkou volných pracovních míst	39
Graf č. 11 Spokojenost s kvalitou životního prostředí.....	40
Graf č. 12 Spokojenost s dostatkem volnočasových aktivit.....	40
Graf č. 13 Spokojenost s bojem s kriminalitou	41
Graf č. 14 Spokojenost s chováním národnostních menšin a přistěhovalců	42

1. ÚVOD

Každý člověk vnímá svůj život a život své rodiny různým způsobem. Někomu ke spokojenosti stačí ráno vstát, jít do zaměstnání, kde má jistý ale ne vysoký příjem, večer přijde domů, napíše s dětmi úkoly a jde spát. Na straně druhé existují lidé, kterým by takový způsob fungování života nepřišel atraktivní a nenaplňoval by je. To vše ovlivňuje vnímání životní úrovně. Není jednoduché posoudit, zda člověk dosahuje vysoké či nízké životní úrovně. Každý jedinec tuto pomyslnou hranici vnímá jinak. Co je vysoká životní úroveň pro jednoho, může být nízká pro druhého a naopak. Je to složitý komplex objektivních a subjektivních pohledů. Dokonce i definice autorů se liší a nejsou jednoznačné.

Životní úroveň a kvalita života zasahuje jak do ekonomického tak do sociálního života jedinců. Z ekonomického hlediska ji lze posuzovat faktory jako je příjem obyvatel, výše HDP, cenová stabilita, míra nezaměstnanosti a další. S nemateriálním vnímáním životní úrovně a kvality života souvisí pocit bezpečí, lásky, důvěry, přátelství. Už Všeobecná deklarace lidských práv se v Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech zmiňuje o životní úrovni jako o sociálním lidském právu. Tímto se k zajištění alespoň minimální životní úrovně staví stát svou sociální politikou.

Je třeba brát v úvahu, že kvalitu životní úrovně obyvatel ovlivňuje nejenom výše příjmů a pocit štěstí a lásky, ale také kvalita zdravotní péče, úroveň vzdělání, životní prostředí, dostatek volnočasových aktivit, úroveň bydlení, politická a demografická situace. Nejenom v České republice vznikají díky kvalitě, dostupnosti a vývoji těchto faktorů sociální nerovnosti a disparity. Realizací regionální politiky v České republice dochází k intervencím státu do vybraných problémových regionů. Stát tak přispívá v těchto regionech k ekonomickému růstu a snižování nežádoucích nerovností a disparit.

Důležitou část pro zkvalitnění životní úrovně obyvatel zaujímá dotační politika vůči nestátním neziskovým organizacím. Stát tímto přispívá na rozvoj kultury, sportu, vzdělávání, sociálních služeb, protidrogové politice, zdravotnictví, zahraničních aktivit a dalších.

2. CÍL PRÁCE A METODIKA

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je pomocí dotazníkového šetření konaného v období od 8. 1. 2012 – 20. 2. 2012 porovnat s využitím vhodných statistických metod životní úroveň obyvatel Středočeského a Ústeckého kraje. Analýza výsledků z dotazníkového šetření určí, jak vnímají životní úroveň obyvatelé těchto dvou krajů, a na co v oblasti životní úrovně kladou největší nárok. Bude brána v úvahu jak objektivní, tak subjektivní stránka životní úrovně. K dodatečné komparaci poslouží data z Českého statistického úřadu.

2.2 Metodika

Po kvalitní vypracování bakalářské práce byla nejprve prostudována odborná literatura a nashromážděno co nejvíce relevantních informací o dané problematice. Následovalo provedení samostatného dotazníkového šetření. Byl vypracován pilotní dotazník, který položil základ pro finální verzi dotazníku. Finální dotazník byl rozeslán elektronicky. S náhodným reprezentativním vzorkem populace ze Středočeského a Ústeckého kraje bylo provedeno dotazníkové šetření. Pomocí počítačového softwaru Statistica 10 byla provedena analýza a zpracování dosažených dat. Analýza byla konkrétně založena na χ^2 testu hypotéz. Pro názorné zobrazení nejdůležitějších a nejzajímavějších odpovědí byla nápomocna grafická analýza zpracovaných dat. Pro pomocnou komparaci a přiblížení povahy krajů byly čerpány údaje z databáze Českého statistického úřadu.

Hypotéza ze statistického hlediska znamená předpoklad o parametrech zkoumaného jevu. Pomocí testování hypotéz je možno ověřit, zda hypotéza nabývá platnosti či nikoliv. Stavíme proti sobě nulovou hypotézu H_0 a alternativní hypotézu H_1 . Nulovou hypotézou se rozumí předpoklad o určité charakteristice či tvaru rozdělení v základním souboru. Alternativní hypotéza předpoklad nulové hypotézy vyvrací. Při testování může dojít i k chybným závěrům. Je možné zamítnutí testované nulové hypotézy H_0 , přestože ve skutečnosti platí. Tím by došlo k tzv. **chybě prvního druhu**.

Pravděpodobnost chyby prvního druhu se značí jako α . Druhá možnost může nastat v případě, že přijmeme nulovou hypotézu H_0 , ale skutečně platí alternativní hypotéza H_1 . Takový to případ se nazývá **chyba druhého druhu** a značí se znakem β . [4]

Pravděpodobnost $1 - \beta$ se nazývá **síla testu**. Síla testu vyjadřuje, s jakou pravděpodobností se zamítá nulová hypotéza H_0 , jestliže platí alternativní hypotéza H_1 neboli jaká existuje pravděpodobnost, že nedojde k chybě II. druhu. Zvolením pevné pravděpodobnosti chyby I. druhu (nejčastěji 1% a 5%), na tzv. **hladině významnosti** se zajistí minimální pravděpodobnost chyby II. druhu a tím maximální síla testu. Hladina významnosti je značena jako α . Znázornění chyb I. a II. druhu je znázorněno v tabulce č. 1. [4]

Tabulka č. 1 – Chyby I. a II. druhu a jejich pravděpodobnost

Úsudek o H_0	Skutečnost H_0 je pravdivá		Skutečnost H_0 je nepravdivá	
		Pravděpodobnost		Pravděpodobnost
Nezamítá se	správné rozhodnutí	$1 - \alpha$	chyba II. druhu	$P(\text{II.}) = \beta$
Zamítá se	chyba I. druhu	$P(\text{I.}) = \alpha$	správné rozhodnutí	$1 - \beta$
Celkem	x	1	x	1

Zdroj: HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J.: *Statistika pro ekonomy*

Pro výpočet testového kritéria je potřeba **výpočtu kritického oboru a oboru přijetí**. Kritický obor obsahuje hodnoty svědčící ve prospěch alternativní hypotézy H_1 , obor přijetí obsahuje hodnoty svědčící ve prospěch nulové hypotézy H_0 . Formulace závěrů testu vede do dvou možných výsledků:

1. jestliže hodnota testového kritéria je v kritickém oboru, byla prokázána pravdivost alternativní hypotézy H_1 ,
2. jestliže hodnota testového kritéria je v oboru přijetí, alternativní hypotéza H_1 nebyla prokázána. [4]

χ^2 – test nezávislosti v kontingenční tabulce

χ^2 – test je využíván k ověření nezávislosti v kontingenční tabulce. Dochází k porovnávání empirických četností s četnostmi teoretickými. Teoretické četnosti jsou očekávány v případě nezávislosti a jsou značeny n'_{ij} .

Setříděním jednotek souboru podle variant dvou kvalitativních znaků A a B, kde A má r variant a B s variant vznikne kontingenční tabulka, znázorněná v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2 – Kontingenční tabulka

A \ B	B ₁	B ₂	...	B _j	...	B _s	$\sum_j$
A ₁	n_{11}	n_{12}	...	n_{1j}	...	n_{1s}	$n_{1.}$
A ₂	n_{21}	n_{22}	...	n_{2j}	...	n_{2s}	$n_{2.}$
.	.	.		.		.	.
.	.	.		.		.	.
.	.	.		.		.	.
A _i	n_{i1}	n_{i2}	...	n_{ij}	...	n_{is}	$n_{i.}$
.	.	.		.		.	.
.	.	.		.		.	.
.	.	.		.		.	.
A _r	n_{r1}	n_{r2}	...	n_{rj}	...	n_{rs}	$n_{r.}$
$\sum_i$	$n_{.1}$	$n_{.2}$	...	$n_{.j}$	...	$n_{.s}$	n

Zdroj: HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J.: *Statistika pro ekonomy*

n_{ij} – četnost v jednotlivých políčkách tabulky, kde:

index i znamená i -tou variantu znaku A,

index j znamená j -tou variantu znaku B.

tečka – sčítání

$n_{i.}$ – součet všech četností v i -té řádce (není brán ohled na znak B)

$n_{.j}$ – součet všech četností v j -tém sloupci (není brán ohled na znak A)

Vyjádření teoretických četností pomocí vzorce:

$$n'_{ij} = \frac{n_{i\bullet} \cdot n_{\bullet j}}{n}$$

Jako testové kritérium je zvolena veličina:

$$G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}}$$

kde platí pro $i = 1, 2, \dots, r$ a $j = 1, 2, \dots, s$

Výpočet stupňů volnosti:

$$v = (r-1)(s-1)$$

kde r značí počet řádků a s značí počet sloupců

Síla závislosti mezi sledovanými znaky je určena pomocí Pearsonova koeficientu a Cramérova koeficientu.

Pearsonův koeficient kontingence:

$$C = \sqrt{\frac{\chi^2}{n + \chi^2}}$$

$$C \in (0,1)$$

Cramérův koeficient kontingence:

$$C_r = \sqrt{\frac{\chi^2}{n \min(r-1, s-1)}}$$

3. LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1 Životní úroveň a kvalita života

Životní úroveň je úzce spjata s pojmy trvale udržitelný rozvoj a kvalita života, které zasahují jak do ekonomického tak do sociálního rozvoje obyvatel. V současné době je známo několik definic od různých autorů, které popisují udržitelný rozvoj z různých pohledů. Při podrobnějším zkoumání lze najít shodu a vyzdvihnout nejpodstatnější obsahové elementy:

- je cíleným procesem změn v chování lidské společnosti,
- má zabezpečovat mezigenerační i vnitrogenerační rovnost,
- má podporovat harmonii mezi přírodou a lidstvem,
- má dát možnost volby pro budoucí generace. [11]

Neboli

„Udržitelný rozvoj je cílený proces změn v chování lidské společnosti k sobě samé i ke svému okolí (krajině a jejím zdrojům), směřující ke zvyšování současného i budoucího potenciálu uspokojování lidských potřeb a aspirací s ohledem na možnosti (limity) krajiny a jejích zdrojů.“ [str. 19, 11]

Kvalita života je pojem převyšující ekonomickou produkci a životními standardy. Zahrnuje celou řadu faktorů, které ovlivňují hodnotužití nad rámec materiální stránky. Ekonomické účetní systémy zahrnují elementy, které formují kvalitu života v tradičních rozměrech ekonomické spokojenosti. Každý přístup, který je založen na zdrojích či na lidských příkazech, zůstává limitovaný v důležitých aspektech. Zprvé jsou zdroje a prostředky jsou transformovány k blahobytu lidí způsobem, který lidi rozlišuje. Jedinci, kteří mají větší požitky ze zábavy v životě nebo kladou větší důraz na subjektivní stránku života, se cítí lépe, i když mají méně ekonomických zdrojů. Zadržé, spousta zdrojů není tržních. A když tržními jsou, pro každého jsou ceny vnímány jinak. Díky tomu je problematické porovnávat příjmy lidí. [15]

Na kvalitu života lze nahlížet ze dvou pohledů:

- subjektivně,
- objektivně.

Subjektivní vnímání životní úrovně souvisí se spokojeností a dalšími příbuznými stavy jako je pocit štěstí a bezpečí, pocit lásky, seberealizace, pocit z dobře prožívaného života, sebenaplnění, svobodné rozhodování, sebeúcta apod. Naopak za objektivní aspekty kvality života jsou brány např. vzdělání, průměrná délka života, míra kriminality, úspory, natalita, mortalita, úroveň bydlení, dostupnost potravy. [1]

3.1.1 Měření kvality života

Při posuzování kvality života musí být bráno v úvahu, že nelze kvalitu života měřit přímo, ale pomocí zvolených indikátorů. Odborníci, kteří se touto problematikou zabývají, se doposud neshodli, které vhodné indikátory by měly být vybrány, aby přesně a spolehlivě kvalitu života vyhodnotily. Lidé mají různé preference, potřeby a vkus, proto mohou různé komodity a zdroje, které mají k dispozici využít odlišným způsobem a dosáhnout tak různého uspokojení. [1]

Dík činnosti světových institucí jako například Světová banka (World Development Indicators), Rozvojový program OSN (UNDP – Human Development Report), World Health Organization (databáze „Health For All“), Eurostat (Pressure Indices Project), které se zabývají sledováním a hodnocením indikátorů kvality života a lidského rozvoje, vznikly rozsáhlé soubory ukazatelů, které sice přinášejí velké množství informací, ale pro většinu uživatelů neposkytují jednoduchý a souhrnný pohled na danou problematiku. [10]

Nejčastěji uplatňované indikátory pro posouzení objektivní kvality života jsou:

- Index lidského rozvoje (Human Development Index),
- Index fyzické kvality života (Physical Quality of Life Index).

Index lidského rozvoje je poskládán z těchto složek:

- očekávanou délkou života,
- příjmem na obyvatele,
- dosaženým vzděláním.

Index fyzické kvality života je stejně jako index lidského rozvoje složen ze tří složek:

- dětská úmrtnost,
- míra gramotnosti,
- očekávaná délka života. [1]

Měření kvality života podle Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress založeno na třech přístupech: *subjective well-being* (subjektivní blaho), *capabilities* (schopnosti), *fair allocations* (spravedlivé přiděly). Subjective well-being má blízko k utilitaristické tradici. Předpokládá, že být šťastný a spokojený se životem je univerzální cíl lidské existence. Pojem capabilities chápe člověka jako kombinaci toho, co dělá a toho, čím je, jak se cítí. Svobodně pak záleží na jedinci, jakou kombinaci si zvolí. Někteří jedinci stačí základní potřeby jako strava a útek před předčasným úmrtím, ale jiní jedinci potřebují více komplexní smysl života (např. aktivní participace v politickém životě) Záleží na individuální schopnosti prosazovat a realizovat své cíle. Musí být proto brán ohled na vztahy, emoce, komplementaritu mezi různými možnostmi a lidskou rozmanitostí. Třetí přístup fair allocation, je na rozdíl od výše zmíněných přístupů, které jsou zaměřeny na psychickou stránku, založen na ekonomické tradici. Podstatou tohoto přístupu je výběr výchozího bodu pro různé nepeněžní dimenze a získat informace o aktuální situaci lidí a jejich preferencí k tomuto bodu. Vyhýbá se úskalí založit hodnocení na průměru a místo toho se soustředí na rovnost mezi jedinci. [15]

3.2 Oblasti pro posouzení kvality života

Demografická situace

Demografické struktury jsou podmíněny změnami plodnosti a úmrtnosti. Nejideálnější stav, ve kterém se společnost nachází z hlediska optimálního populačního, ale i ekonomického a sociálního vývoje je vyrovnaná věková pyramida. Tato vyrovnanost zajišťuje plynulý nástup do ekonomické aktivity, odchod do důchodu, rovnost pohlaví a další. Po druhé světové válce se vyspělé země těšily pozitivním demografickým trendům. V současné době se však úroveň plodnosti snížila pod záchovnou hranici, což způsobuje demografické stárnutí obyvatelstva. [10]

Zdravotní stav obyvatelstva

Vědecká disciplína **epidemiologie** je velmi přínosná pro studium zdravotního stavu populace. Vychází z těchto základních předpokladů: nemoci se u lidí neobjevují náhodou, s nemocemi lidí jsou spojeny příčinné i preventivní faktory, získanými poznatky a realizací opatření lze přispět ke zvládnutí zdravotních problémů. Starší definice epidemiologie říká, že podstatou epidemiologie je rozložení nemocí nebo poruch zdraví v lidské populaci ve vztahu k faktorům, které určují toto rozložení. Novější definice toto starší široké pojetí upravuje. Je v ní řečeno, že epidemiologií je studováno rozložení a determinanty stavů a událostí, které mají vztah v určených populačních skupinách a využitím výsledků tohoto studia dochází ke zvládnutí zdravotních problémů. [6]

Zdravotní stav obyvatel je ovlivněn zejména následujícími třemi hlavními činiteli: zdravotní péče, životní prostředí, životní styl. Pomocí výzkumů aplikovaných v okresech České republiky bylo prokázáno, že existuje souvislost mezi zdravotním stavem obyvatel a kvalitou prostředí. Rovněž lze doložit fakt, že s klesající životní úrovní se zhoršují ukazatele zdravotního stavu a ukazatele tzv. sociálně patologického chování (toxikománie, kriminalita, sebevraždnost). [8]

Trh práce, zaměstnanost, nezaměstnanost

Trhem práce se rozumí místo, kde se střetává nabídka s poptávkou po pracovní síle. Postavení na trhu práce silně ovlivňuje životní úroveň jedinců a jejich rodin. Se ztrátou zaměstnání přichází snížení životní úrovně s dalšími negativními jevy. Zejména dlouhodobá nezaměstnanost má dopady na fungování vztahů v rodině a fyzickém okolí, vede k společenskému vyčlenění jedince a ústí k vyššímu riziku sociálně problematickým jevům (krádeže, těhotenství v nezletilém věku, násilí). [1]

Stát významně zasahuje do dění na trhu práce. Za stěžejní dokument upravující pracovněprávní vztahy je považován Zákon 262/2006 Sb. Znění tohoto zákona vymezuje zásady, práva a povinnosti účastníků pracovněprávních vztahů. Mezi hlavní části tohoto zákona patří např. kdo je účastníkem pracovněprávních vztahů, důsledky z porušení práv a povinností, podmínky vzniku a zániku pracovního poměru, způsob odměňování, pracovní doba a doba odpočinku, bezpečnost a ochrana zdraví při práci apod. [18]

Vzdělání

Informace, znalosti a vědomosti jsou ve společnosti uznávány pro svou nezastupitelnou roli. Rozvoj vzdělanosti, výzkumu a vývoje je spojován s cíli jako je růst ekonomiky a konkurenceschopnost, rozvojem demokracie a odpovědného řízení společnosti, rozvojem člověka jako individuality, podporou zdravého životního stylu, přádávání kulturních tradic, kodeů a vzorů, udržení vysoké míry zaměstnatelnosti, sociální kohezi. [1]

Díky charakteru současného vyspělého světa jsou aktuální požadavky na vzdělání nastaveny tak, aby byl jedinec vzdělaný, informovaný, schopný řešit problémy, rozhodovat se a nést za svá rozhodnutí odpovědnost. Přístup k učení, který je žádoucí, není jednostranně zastoupen pouze rozvíjením vědomostí a dovedností, ale i rozvojem psychických procesů a stavů. Platný model učení a vyučování nemůže být jednoduše aplikován na kteréhokoli jedince v jakémkoli předmětu. V psychologii vznikly tři základní teorie učení na základě kterých, byl ovlivněn přístup ke vzdělávání a výchově. Jedná se

o koncept behaviorální (založen na zpevnování naučeného na základě předchozí zkušenosti), kognitivní (založen na analýze procesů myšlení a učení při kódování a dekódování informací) a humanistický (založen na zaměření cílů odpovídajících zájmům a potřebám žáka). [7]

Životní prostředí

Stav a vývoj kvality životního prostředí značně ovlivňuje úroveň kvality života a udržitelný rozvoj společnosti. Životní prostředí představuje složitý komplexní systém, do kterého se řadí blízký kosmický prostor, ovzduší, půda, povrchové a podzemní vody, rostliny, živočichové, nerostné zdroje, zemědělské kultury, obytné a sídelní prostředí. Vliv na kvalitu životního prostředí má celá řada faktorů, které mohou působit jak negativně tak pozitivně. Během posledních padesáti let se značnou mírou na kvalitě podepisují zejména tzv. vnitřní a vnější antropogenní faktory. Mezi vnější antropogenní faktory je řazena celková mezinárodní situace a míra mezinárodní spolupráce. Jako příklad vnitřních antropogenních faktorů bývají uváděny vlivy různých sektorů ekonomiky. Např. vliv hutnictví, vliv potravinářství, vliv zemědělství apod. [1]

Příroda je pojmána jako svébytný proces, který strukturuje sám sebe a zahrnuje a ovlivňuje člověka. Ovlivňuje ho nejen z hlediska nabídky přírodní zdrojů, které k životu nutně potřebuje, ale také z kulturního hlediska. Hodnota přírody pro člověka a kulturu není viděna pouze na rovině existenciální, ale i na rovině informační. Je tvrzeno, že pokud evoluce něco produkuje, tak to jsou informace: tvary, formy, struktury, uspořádanost. Tímto tvrzením má příroda i dosud přehlíženou kulturně informační kulturu. [12]

Nedílnou součástí všeobecného vzdělání jsou základy tzv. ekologické gramotnosti, která pozitivně ovlivňuje chování, orientaci a solidaritu s přírodou. Stále však jako nejefektivnější nástroje při prosazování péče o životní prostředí jsou nástroje ekonomické (poplatky, daňová diferenciacce, granty, zvýhodněné půjčky, obchodovatelná emisní povolení, pokuty...). [1]

Ekonomický rozvoj

„Prorůstová ekonomika vytváří prostředí, ve kterém lze očekávat růst životní úrovně.“ [str.272, 3] Mezi hlavní složky ovlivňující kvalitu života z ekonomického hlediska je hospodářský růst, změna růstu HDP, cenová a kurzová stabilita. Vysoká míra investic je důležitou součástí mechanismu pro dosažení vysokého tempa ekonomického rozvoje. Spolu s vygenerovanými domácími úsporami doplňují zdroj financování investic přímé zahraniční investice. Mezi pozitivní přínosy zahraničních investic patří dlouhodobá návratnost a nedluhová povaha. Dále umožňují financování deficitů běžného účtu platební bilance bez zvyšování zahraniční zadluženosti a chrání riziko odlivu zahraničního kapitálu. Ekonomický růst se může stát kontraproduktivním, dosahuje-li se ekonomického růstu např. na úkor přírodního kapitálu. Tím toto tvrzením se boří mýtus o neoddělitelnosti ekonomického růstu od kvality života, protože v krátkodobé i dlouhodobé perspektivě kvalita životního prostředí značně životní úroveň ovlivňuje, viz výše. [1]

3.3 Modernizace a inovace regionů

Jako základní východisko regionálního rozvoje je brána modernizační strategie. Regionální rozvoj je možné v tomto kontextu chápat jako jistý druh soutěže, v níž se subjekty chovají strategicky pro dlouhodobé hájení svých zájmů. Modernizaci lze definovat jako tok informace umožňující efektivnější zvládnutí problémů. Je automaticky považováno, že s ekonomickou efektivitou a inovacemi přichází pozitivní změna a s ní i automatické přizpůsobení společenského života. Jedná se o mylnou představu toho, že nemateriální kultura (instituce, normy, hodnot a vztahy) neustále dohání materiální kulturu (technika, technologie, industrializace...). Podle současných/aktuálních diskuzí je potřebné ve společnosti tradici se zacházením s technickými a ekonomickými inovacemi vypěstovat. [5]

Pro zjištění, zda inovace přispěly k naplnění modernizace, a tím k samotnému regionálnímu rozvoji, jsou stanoveny empirické indikátory. Tyto indikátory

mají velice blízko k indikátorům kvality života a problematice regionálních disparit.

Základní obecné indikátory modernizace:

- Modernizační index,
- Index lidského rozvoje.

Modernizační index je zpracován na celé státy ale je možno jej aplikovat i na jednotlivé regiony. Zahrnuje položky technologické, materiální a sociálně ekonomické povahy (např. doprava, spotřeba energie, HDP...). Index lidského rozvoje v kapitole 3.1.1 Měření kvality života, viz výše.

Konkrétní indikátory modernizace regionů:

- situace v oblasti ekologie (např. kvalita podzemních vod, objem emisí na hlavu),
- demografie (např. prodlužování střední délky života),
- hrubý domácí produkt (charakterizuje ekonomickou kvalitu země),
- produktivita práce a reálné mzdy (čím vyšší produktivita práce, tím vyšší reálné mzdy),
- ekonomická aktivita (zaměstnanost, sektorová a odvětvová struktura, počet manuálních a nemanuálních pracovníků),
- výstavba bytů (dostatek volných a kvalitních bytů),
- kriminalita,
- vzdělání. [5]

Specifické modernizační indikátory:

- Telekomunikace (dostupnost informací z hromadných sdělovacích prostředků),
- Komputerizace (počítačová gramotnost, rozvoj počítačové vybavenosti),
- Výzkum a vývoj (hlavní sféra pro generování informací). [5]

3.4 Regionální nerovnosti a disparity

Nerovností se rozumí: „*Jakákoliv rozdílnost, nerovnost, odlišnost příp. i nepodobnost mezi něčím a někým.*“ [str.116, 5] Regionální nerovnost je poté: „*Rozdílnost, odlišnost mezi regiony v určitých zvolených faktorech nebo kritériích. Představuje stav, kdy mezi regiony existují sociální a ekonomické disparity, geograficko- klimatické odlišnosti, infrastrukturní a další rozdíly, které mají za následek, že regiony jsou od sebe navzájem odlišné.*“ [str. 116, 5]

Disparita je užším významem nerovnosti a poukazuje na nepoměr sociálního a ekonomického charakteru. Regionální disparitou se označují: „*Rozdíly v úrovni hospodářského, environmentálního a sociálního rozvoje regionů v míře, která je celospolečensky uznána za nežádoucí. Za regionální disparity nelze např. považovat rozdíly vyplývající z rozmanitosti podmínek jednotlivých regionů a z nich vyplývající rozdíly v kvalitě života např. v městských nebo venkovských oblastech, kde se výhody a nevýhody navzájem vyvažují.*“ [str. 5,16]

Hlavní faktory ovlivňující regionální disparity jsou:

- administrativní (struktura krajů s různým počtem obcí, obyvatel, velikostí území; pozice v sídelní struktuře),
- historické (vliv historický okolností na rozvoj regionů),
- geograficko-klimaticko-geologické (přítomnost přírodních zdrojů a nerostných surovin, klima, nadmořská výška, poloha regionu),
- životní prostředí (stav ovzduší, kvalita vody, kvalita zemědělské půdy),
- ekonomické (struktura hospodářství, poměr primárního, sekundárního, terciálního a kvartérního sektoru, nezaměstnanost, příjem obyvatel),
- infrastrukturní (přístup a možnost využití technické a občanské vybavenosti),
- politické (politické elity, politická orientace obyvatel, zaměření politiky v regionu),
- demografické (složení obyvatelstva, migrace, natalita, mortalita),
- sociálně-kulturní (normy jednání, hodnotová orientace obyvatelstva, sociální status, sociální rozvrstvení, vzdělanost, občanská angažovanost, kvalifikace). [5]

3.5 Terénní průzkumy

Při realizaci veřejných záležitostí je třeba brát ohled na poznávání názorů různých společenských skupin. Po staletí se formovaly a dostávaly do popředí různé sociologické výzkumy. K rozmachu sociologických výzkumů dochází ve 20. století s rozvojem samotné sociologie, rozvojem zpracování hromadných dat a zejména později s nástupem výpočetní techniky. Dnes je za nejrozšířenější podobu sociologického výzkumu brán výzkum veřejného mínění a průzkum trhu. Průzkumy přinášejí důležité informace, které se stávají součástí rozhodovacích procesů firem, organizací a politických stran. [13]

3.5.1 Veřejné mínění

Díky vlivu masmédií se termín veřejné mínění dostal do běžného užívání. Lidé se tímto pojmem běžně přichází do kontaktu a vědomě tuší jeho význam. Vědecky však veřejné mínění je obtížné definovat. Teorie vychází z pojmů „veřejnost“ a „mínění“. Pro pojem veřejnost a veřejný je vymezovaná pěti vzájemně souvisejícími významy:

- veřejnost jako kolektivita,
- veřejné jako vlastnost určité aktivity nebo prostoru,
- zveřejnění ve smyslu publikování,
- veřejná sféra jako významná oblast politického života moderní společnosti,
- veřejné mínění. [9]

Souhrnem těchto významů lze říci, že pojem veřejnost je prostorem pro jednání, které má být na očích (tj. být veřejné), protože se týká všech. Dalším využitím pojmu veřejnost je ve smyslu „zveřejnit“, což je chápáno jako publikovat jednání nebo rozhodování. A v neposlední řadě veřejnost jako agregát lidských jedinců. Podle českého sociologa A. I. Bláhy (1946) je pojem mínění spojováno se starořeckým pojmem doxa – jakýsi povrchní názor. Podle tohoto sociologa není mínění posuzováno jako přesné rozumové poznání či vědecký názor, ale naopak je charakterizováno přibližností, subjektivitou, odhadem a dojmovostí. V mínění je pak projevoována nálada, zájmová orientace, tradiční názor apod. Od 30. let existuje snaha, aby byl pojem mínění postaven na vědecký základ. Proto byl dán do vztahu k pojmu postoj. V postoji je vyobrazena stálost a obecná orientace individua vůči jeho okolí, predispozice hodnotit příznivým nebo

nepříznivým způsobem. Postoj nemůže být pozorován přímo, ale ve vnějším vyjádření a to v lidském jednání, nebo právě v mínění, kde mínění je definováno jako verbalizovaný postoj. [9]

3.5.2 Pořizování dat

„Poznání zdrojů je důležité nejen z hlediska konstrukce výzkumných technik, ale i pro stanovení věrohodnosti takto získaných informací.“ [17, str. 16] Jako zdroje informací jsou uváděny výpovědi člověka o realitě, bezprostřední záznamy chování člověka, výsledky činností člověka a sociálních subjektů, záznamy výpovědí, chování a výsledcích činnosti. [17]

Pro získání důležitých informací, které jsou potřeba k vyhodnocení jakéhokoliv výzkumu lze využít tzv. sekundární nebo primární data. Sekundární data představují to, co již bylo k dané problematice zjištěno. Mezi pozitivní přínosy sekundárních dat patří nízké náklady a rychlá přístupnost. Nemusí však být zcela relevantní, aktuální či úplná. Primárními daty se rozumí data získaná v průběhu samotného šetření. Jejich časovou a finanční náročnost vyvažuje nezbytná aktuálnost pro konkrétní řešení problému. Pro získání primárních informací lze využít dvě metody. Metoda pozorování nebo metoda dotazování. Jiného metody jsou modifikací těchto dvou základních. Pozorováním jsou údaje získávány smyslovým vnímáním pozorovatele, což může poskytnout objektivní a přesné údaje. Jako nejjednodušší výsledek pozorování je zjištění, jestli daný jev nastal či nenastal nebo vyjádření počtu konkrétních jednotek (např. pozorování frekvence automobilů na dálnici, reakce na divadelní představení – smích, pískot, žádná reakce apod). V terénních průzkumech je nejčastější formou sběru informací dotazování. Data jsou získávána pomocí záměrně cílených otázek. Dotazování může probíhat tváří v tvář, telefonicky, písemně. Písemnou formou znamená vyplňováním písemného nebo elektronického dotazníku. [13]

Během výzkumu a řešení výzkumných otázek je využíváno dvou hlavních obecných metod. Jsou to *metody analýza – syntéza a indukce – dedukce*. Podstatou syntézy je skládání částí do celku a popisování hlavních organizačních principů řídících tento celek v závislosti na jeho částech. Naopak analýzou by mělo být dosaženo rozdělení celku

na jeho komponenty, které jsou zkoumány a fungují jako relativně samostatné prvky. Při každé analýze jsou prováděny průzkumové a objevující aktivity. Dedukce je v empirickém výzkumu využívána, chce-li se dosáhnout podřízení případu určitému pravidlu. Je založena na logickém odvození závěru z množiny tvrzení (premise), která jsou považována za pravdivá. Indukce spočívá v pravidelnosti zkoumaných událostí, z kterých je odvozováno obecné pravidlo. [3]

3.5.3 Základní přístupy zkoumání sociálních a sociálně psychických jevů

Mezi základní přístupy při zkoumání sociálních a sociálně psychických jevů se řadí:

- snaha zachytit jev v celku,
- analyticko-syntetický přístup.

Charakteristikou prvně jmenovaného přístupu je zachycení jevu jeho autentickou podobou nebo definování v jedné dominantní charakteristice. Takového zachycení jevu je možné, pokud jsou jevy homogenní (např. nezaměstnanost, poptávka po zboží), dobře postřehnutelné v toku času (např. móda a střih), málo rozsáhlé z hlediska počtu nositelů či rozložení v prostoru (např. zachycení pozornosti diváků sledujících divadelní představení pomocí rušivých projevů). Základním principem analyticko-syntetického přístupu jest rozložení jevu na jednotlivé složky, které jsou poté na úrovni zpracování a interpretace zpětně skládány (syntetizovány). Poznávání jevu je převáděno poznávání chování konkrétně určeného množství jedinců, což je chápáno jako hromadný jev a lze využít statistického aparátu. [17]

3.6 Metody empirického výzkumu

Mezi metody empirického výzkumu je řazeno dotazování, pozorování, experiment, a analýza věcných skutečností. Dotazování je označováno jako technika využívající nástroje, které se opírají o výpovědi respondentů. Existují kritéria, která odlišují dotazovací techniky. Patří sem stupeň standardizace, počet respondentů, osobní a neosobní forma, počet témat, jednorázové a opakované dotazování. [17]

Písenné dotazování spočívá v respondentově samostatném odpovídání na otázky v dotazníku. Je rozlišováno na dotazování adresné a neadresné. Pro neadresné dotazování je využíváno pojmu anketa, která má vždy jen orientační charakter. Pro adresné dotazování je využíván pojem dotazník. Hlavním rozdílem je aspirace na reprezentativnost výsledků. Mezi výhody písenného dotazování patří nízká nákladnost, nemožnost ovlivnění odpovědi osobou tazatele, respondent se může sám rozhodnout, kdy zodpoví otázky. Nevýhody bývají následující: nižší návratnost než u osobního dotazování, nedovoluje zachytit spontánní odpovědi, není možná kontrola, zda dotazník byl vyplněn tím, komu byl adresován, nejsou pod kontrolou podmínky pro vyplnění dotazníku. [17]

3.6.1 Kvantitativní výzkum

Od metod založených na kvantitativním výzkumu je požadováno, aby byly validní, tzn. měřit to, co má být skutečně měřeno. Dále musí spolehlivé, tzn. měřením stejné věci, která se nezměnila, je dosaženo stejného výsledku. [3]

Kvantitativní výzkum je realizován tehdy, jsou-li jevy relativně jednoduché (nejsou skryty smyslovému poznávání, mají jednoznačný výraz, je možné je získat prostřednictvím zajištění hromadných dat). Kvantitativní výzkum je zaměřen na následné charakteristiky jevů, u kterých je měřena jejich výše a vzájemné souvislosti:

- rozsah výskytu, zastoupení,
- frekvence,
- intenzita. [17]

3.6.2 Kvalitativní výzkum

Kvalitativní výzkum je v sociálních vědách brán jako rovnocenný výzkum ostatním formám výzkumu. Negativně je kvalitativní výzkum definován jako jakýkoli výzkum, jehož výsledků není dosaženo pomocí kvantifikovaných metod. Je prováděn pomocí delšího intenzivního kontaktu s terénem nebo situací skupiny jedinců či jedince. Hlavním nástrojem k získání dat je sám výzkumník. Jako typy dat jsou brány terénní poznámky z pozorování a rozhovorů, fotografie, audio a videozáznamy, deníky, osobní komentáře, úřední dokumenty apod. Data jsou posléze analyzována a interpretována.

Výhody kvalitativního výzkumu jsou podrobný popis a vhled zkoumání fenoménu v přirozeném prostředí, umožňuje studovat procesy a navrhuje teorie, dobře reaguje na místní situace a podmínky, hledá lokální příčinné souvislosti, pomáhá při počáteční exploraci fenoménů. Mezi nevýhody kvalitativního výzkumu je řazeno to, že získané znalosti nemusí být zobecnitelné na populaci a do jiného prostředí, je těžké provádět kvantitativní predikce, obtížnější testování hypotéz a teorie, časově náročné, snadno ovlivnitelné výsledky výzkumníkem a jeho osobními preferencemi. [3]

3.6.3 Smíšený výzkum

Díky komplementaritě kvalitativního a kvantitativního přístupu se byla vyzdvihnuta otázka jejich kombinování. Smíšeným výzkumem je tedy rozuměno míchání kvalitativní a kvantitativní metody, techniky nebo paradigmat v rámci jedné studie. Existují dva typy smíšeného výzkumu. První je nazýván výzkum pomocí míchání metod. V úvodu je využito kvalitativní metody sběru dat. Po analýze a shromáždění dat je provedeno dotazníkové statistické šetření a následné hloubkové dotazování vybraných účastníků šetření. Druhý typ je založen na využívání kvalitativním i kvantitativním výzkumu uvnitř jednotlivých fází procesu. [3]

4. CHARAKTERISTIKA KRAJŮ

4.1 Ústecký kraj

Ústecký kraj se nachází v severozápadní části Čech. Sousedí se Středočeským, Libereckým, Karlovarským a malou částí s Plzeňským krajem. Svou severozápadní část kraje tvoří hranici se Spolkovou republikou Německo. Rozlohou 5 335 km² zaujímá 7. místo z celkového počtu krajů v České republice. Ústecký kraj je územně rozdělen do sedmi okresů – Děčín, Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Ústí nad Labem, Teplice. Administrativně se dělí na 16 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 30 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Celkový počet obcí činí 354 z toho 57 se statutem města.

K 30. 9. 2011 se počet obyvatel Ústeckého kraje klesl oproti předchozímu roku o 0,2% na 836 047. Jelikož předchozí roky byl přírůstek obyvatel pozitivní, nelze předvídat, jestli v budoucnosti bude docházet k dalšímu poklesu obyvatel. Počet cizinců činí 30 578 a tvoří tak 3% celkové populace kraje. Nejpočetnější skupinu cizinců s trvalým pobytem tvoří Vietnamci (8 547) a Ukrajinci (6 585). Hustota zalidnění činí 157 obyvatel/km², což je o 23 obyvatel/km² více než celorepublikový průměr. Průměrný věk obyvatel v roce 2010 vzrostl o 0,2 na 41,4 let.

Ústecký kraj v roce 2010 vykazoval hrubý domácí produkt 405 837 mil. Kč, čímž došlo k navýšení o 1,3%. HDP na 1 obyvatele činí 299 435 Kč. Do celkového HDP České republiky přispívá 6,6%. Průměrná hrubá mzda za 1. - 3. čtvrtletí 2011 se zvýšila o 2% na 21 648 Kč, což je ale stále o 2 388 Kč méně než průměrný plat ve všech krajích dohromady. Průměrný starobní důchod se v roce 2010 zvýšil na 10 047 Kč. V Ústeckém kraji je dlouhodobě nejvyšší míra nezaměstnanosti Míra registrované nezaměstnanosti se k 31. 12. 2011 vyšplhala na 12,94%. Míra obecné nezaměstnanosti činí k 3. čtvrtletí 2011 9,4%. Ústecký kraj byl několik desítek let industrializován, kvalifikace a orientace obyvatel byla zejména na průmyslovou výrobu, těžbu uhlí a energetiku. Do dnešní doby stále nejvyšší počet zaměstnaných pracuje v průmyslu, energetice a stavebnictví, následují tržní a netržní služby. Nejméně obyvatel naopak pracuje v zemědělství.

Díky několika desítkám let dlouhé industrializaci a především důlní činnosti došlo k v Ústeckém kraji k značnému narušení krajinného rázu a zhoršení kvality ovzduší.

V negativní slova smyslu se kraj proto řadí na první příčky v kvalitě životního prostředí. Přesto se v Ústeckém kraji nachází spousta atraktivních míst s dobrými přírodními podmínkami. Nachází se zde Národní park České Švýcarsko, 4 chráněné krajinné oblasti a celkem 141 maloplošných území, z toho 13 národních přírodních památek, 12 národních přírodních rezervací, 63 přírodních památek a 53 přírodních rezervací. Emise znečišťujících látek (REZZO 1-3) jsou kromě oxidu uhelnatého 15,5 kg (ČR 19,8 kg) vysoce nad celorepublikovým průměrem. Tuhých emisí připadalo na jednoho člověka v roce 2009 4,2 kg (ČR 3,0 kg), oxidu siřičitého 74,5 kg (ČR 16,6 kg), oxidu dusíku 66,3 kg (ČR 12,4 kg) a těžkých organických látek 14,1 kg (ČR 11,0 kg). I přes vysoké množství vyprodukované škodlivých látek bylo v roce 2010 na 1 306 mil. Kč na ochranu životního prostředí, což je sice o 128 mil. Kč více než v roce 2009, ale cca o 1 000 mil. Kč méně než letech předchozích.

Ústecký kraj je díky své poloze důležitou dopravní osou mezi Prahou a Berlínem. K 31. 12. 2010 Ústecký kraj eviduje nárůst osobních automobilů na 341 806, nákladních automobilů na 39 475 a autobusů na 1 210. Kraj se pyšní velkým množstvím kilometrů železnic a silnic. I přesto že se řadí k menším krajům České republiky, s počtem 1 020 km zaujímá v co do počtu provozních délek železničních tratí druhé místo hned po Středočeském kraji a s 4 203 km silnic místo páté v rámci celé České republiky. V provozu funguje 53 km dálnice a 493 km silnic I. třídy a 906 km silnic II. třídy. Počet dopravních nehod se v roce 2010 oproti roku 2008 snížil o 41,3% z 12 294 dopravních nehod na 7 217. Ve stejném období klesl i počet zraněných osob během těchto nehod z 2 379 na 1 843.

Velké pozitivum zaznamenala oblast vzdělávání. Během deseti let vzrostl počet vysokoškolských studentů a studentů vyšších odborných škol o 50%. Počet žáků středních škol a středních odborných škol a konzervatoří každoročně klesá. Ve školním roce 2010/2011 navštěvovalo střední školy 43 317 žáků, střední odborné školy 30 790 žáků, konzervatoře 195 žáků. Počet žáků na gymnáziích se meziročně během posledních deseti let rapidně nezměnil. Ve školním roce 2010/2011 byl počet žáků 8 644.

V Ústeckém kraji je provozováno 20 zdravotnických zařízení nabízející 5 122 lůžek. Na jednoho lékaře připadá 294 pacientů. Samostatných ordinací pro dospělé je zřízeno 313, pro děti a dorost 157 a 359 stomatologických ordinací. Průměrná pracovní neschopnost během posledních let každoročně klesá a v roce 2010 činila 3,691%.

Ústecký kraj patří mezi kraje s vysokou kriminalitou. Oproti roku 2009 klesla kriminalita minimálně. Z 29 670 zjištěných trestných činů z roku 2009 klesl počet v roce 2010 na 29 438. Špatnou zprávou je, že klesá i počet objasněných trestných činů. V roce 2008 bylo objasněno 16 951, v roce 2009 14 910 a v roce 2010 13 532 trestných činů. Nejvyšší počet trestných činů se stal v okresech Teplice (5 132 zjištěných trestných činů), Ústí nad Labem (4 963 zjištěných trestných činů) a Chomutov (4 958 zjištěných trestných činů). Naopak nejnižší trestná činnost se odehrává v okrese Louny (2 218 zjištěných trestných činů).

4.2 Středočeský kraj

Středočeský kraj je svou rozlohou 11 015 km² řazen mezi největší kraje České republiky. Nachází ve střední části Čech a sousedí s Ústeckým, Plzeňským, Jihočeským, Pardubickým, Královehradeckým a Libereckým krajem, Vysočinou a obklopuje hlavní město Prahu, což Středočeskému kraji dává obrovskou strategickou pozici. Zejména do hlavní města proudí ze Středočeského kraje zásoby potravin, pracovních sil a též nabízí i pro obyvatele Prahy rekreační zázemí. Kraj je vymezen 12 okresy (Benešov, Beroun, Kladno, Kolín, Kutná Hora, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk, Praha – východ, Praha – západ, Příbram, Rakovník). Administrativně je Středočeský kraj členěn na 26 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 55 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Celkový počet obcí v kraji činí 1 145 z toho 82 se statutem města.

K 31. 12. 2010 bydlí v kraji 1 264 978 obyvatel, z toho 57 757 cizinců. Nejpočetnější zastoupení cizinců tvoří Ukrajinci (19 734) a Slováci (12 814). Hustota zalidnění je 114,8 osob/km², podíl obyvatel žijících ve městě 53,5% a průměrný věk 40,1 let. Migrační přírůstek obyvatel činí 11,7 %, což je nejvíce z celé České republiky. Nejvíce se lidé stěhují do okresů nejbližší k Praze (Praha – východ, Praha – západ) a nejméně do okresů Kutná Hora a Příbram. Hrubý domácí produkt Středočeského kraje k 1. 12. 2011 činí 405 837 mil. Kč, přičemž HDP na 1 obyvatele je 322 811 Kč. Oproti stejnému období z roku 2010 se HDP Středočeského kraje zvýšilo o 5,5%. Do celkového HDP České republiky touto částkou přispívá 10,7%, což je po Hlavním městě Praha (25,8%) nejvyšší podíl. Průměrná hrubá mzda za 1. - 3. čtvrtletí 2011 se zvýšila

na 23 478 Kč. Průměrný plný starobní důchod k 31. 12. 2010 byl vyčíslen na 10 184 Kč. Míra registrované nezaměstnanosti činí 7,07%, přičemž obecná míra nezaměstnanosti činí 4,6%, což je o 2,7% méně než je celorepublikový průměr. Nejvyšší počet zaměstnaných pracuje v tržních a netržních službách, následuje průmysl a stavebnictví a nejméně obyvatel pracuje v oblasti zemědělství.

Ve Středočeském kraji se nachází 5 chráněných krajinných oblastí a celkem 226 maloplošných chráněných území. Maloplošná chráněná území se skládají z 16 národních přírodních památek, 16 národních přírodních rezervací, 115 přírodních památek a 79 přírodních rezervací. Tímto se v počtu maloplošných chráněných území Středočeský kraj řadí na třetí místo z celkového počtu krajů. Celkové investice na ochranu životního prostředí v roce 2010 činily 2 228 mil. Kč. Emise znečišťujících látek (REZZO 1-3), na jednoho obyvatele buď mírně převyšuje, nebo se nachází pod celorepublikovým průměrem. Vybrané látky, které jsou pro člověka toxické a zdravotně závadné nabývaly v roce 2009 těchto hodnot: tuhé emise 4,0 kg (ČR 3,0 kg), oxid siřičitý 17,2 kg (ČR 16,6 kg), oxidy dusíku 11,6 kg (ČR 12,4 kg), oxid uhelnatý 16,8 kg (ČR 19,8 kg), těkavé organické látky 12,5 kg (ČR 11,0 kg).

Na kvalitu ovzduší má také vliv množství vozidel na silničních komunikacích. Počet evidovaných vozidel ve Středočeském kraji k 31. 12. 2010 značně stoupl. Počet osobních automobilů se vyšplhal na 578 338 a nákladních na 75 467. Počet autobusů se naopak snížil na 2 333. Díky své rozloze a poloze vůči ostatním krajům a hlavnímu městu vedou přes Středočeský kraj důležité silniční a železniční trasy. Celkem se ve Středočeském kraji nachází 1 278 km železničních tratí a 9 637 km silnic, z toho 194 km dálnic a 813 km silnic I. třídy a 2 373 km II. třídy, což je nejvíce z celé republiky. Za poslední 3 roky klesl počet dopravních nehod přibližně o 55,3%. Oproti roku 2008, kde se ve Středočeském kraji bylo zaznamenáno 22 053 dopravních nehod, v roce 2010 tento počet klesl na 9 870. Ve stejném období klesl počet zraněných lidí při dopravních nehodách ze 4 306 na 3 438.

Středočeský kraj nabízí žákům a studentům značný výběr odborných a středních škol, gymnázií, vyšších odborných a vysokých škol. Je však zajímavostí, že ve Středočeském kraji se nenachází ani jedna konzervatoř. Pokud by studenti měli o tento typ školského zařízení zájem, musí dojíždět buď do hlavního města Prahy, nebo do přilehlých měst v ostatních krajích. Ve školním roce 2010/2011 se pozitivně zvýšil

počet studentů vysokých škol (3 377 studentů) a vyšší odborných škol (3 068 studentů). Na pohled je to stále nízké číslo, ale to je způsobeno tím, že většina studentů Středočeského kraje studuje hlavně na vysokých školách v Praze a Brně. Naopak se o mnoho snížil, cca o 1 500 studentů, počet studentů na středních (44 464 studentů) a středních odborných školách (29 983 studentů). Je otázkou, jak tento stav bude pokračovat do budoucna. Počet studentů na gymnáziích se výrazně nezměnil (12 536 studentů).

Ve Středočeském kraji je provozováno 25 zdravotnických zařízení, která nabízejí 5 908 lůžek. Na jednoho lékaře připadá 317 obyvatel. Samostatných ordinací pro dospělé je zřízeno 459, pro děti a dorost 235 a stomatologických ordinací 486. Průměrná pracovní neschopnost činí 3,879%, což je oproti minulým rokům značný pokles. Procentuální snížení průměrné pracovní neschopnosti je přisuzováno zdravotnické reformě z roku 2008.

Středočeský kraj se spolu s Ústeckým, Moravskoslezským, Jihomoravským krajem (vyjma kraje Hlavní město Praha, kde je počet spáchaných trestných činů absolutně nejvyšší - 74 028 trestných činů v roce 2010) řadí mezi kraje s nejvyšší kriminalitou. Dobrou zprávou je, že počet spáchaných trestných činů ve Středočeském kraji každoročně klesá. V roce 2008 bylo zjištěno 42 601 trestných činů, v roce 2009 41 171 a roce 2010 38 217 trestných činů. S klesající kriminalitou stoupá počet objasněných případů. V roce 2008 byl počet objasněných případů 12 900, v roce 2009 14 405 a v roce 2010 13 778 objasněných případů. Nejvyšší kriminalita panuje v okresech Praha – východ (5 203 zjištěných trestných činů) a Praha – západ (4 410 zjištěných trestných činů), nejnižší kriminalita v okresech Kutná Hora (1 674 zjištěných trestných činů) a Rakovník (1 302 zjištěných trestných činů).

5. ANALYTICKÁ ČÁST

Na základě dotazníkového šetření, kterého se zúčastnili obyvatelé Středočeského a Ústeckého kraje, došlo k přiblížení komparace životní úrovně těchto dvou krajů. Finální dotazník obsahoval 14 základních uzavřených otázek, z toho otázka č. 6 se dále členila na 13 podotázek. Vzorový dotazník se nachází v příloze č. 1.

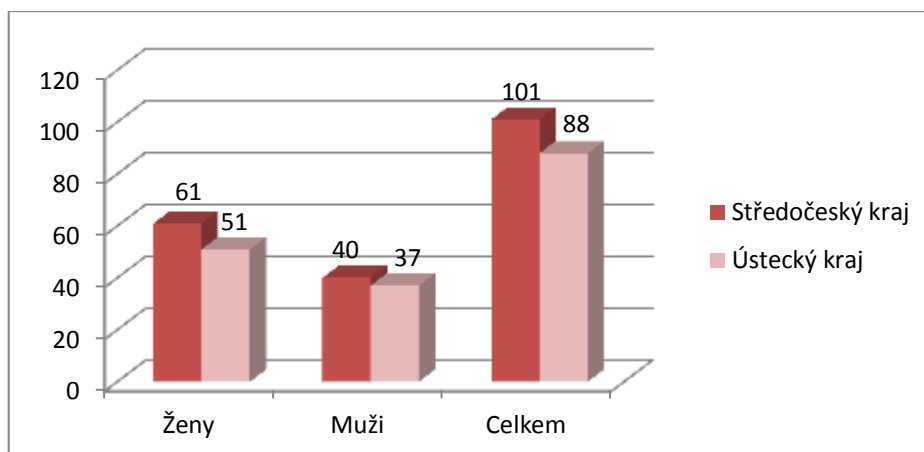
Dotazníkové šetření probíhalo od 8. 1. 2012 – 20. 2. 2012. Dotazník byl vytvořen pomocí aplikace Google Docs a následně rozeslán náhodným výběrem prostřednictvím emailu a sociálních sítí Facebook a Twitter výběrovému souboru. Dotazník byl zaměřen nikoliv na názory domácností, ale na názory jednotlivců. Byl zde kladen největší důraz na oblasti, které nejvíce ovlivňují životní úroveň obyvatel jako je výše příjmů, zaměstnanost, vzdělání, zdravotnictví, kriminalita, životní prostředí. Otázky byly kladeny jasně a přehledně, aby se v nich odpovídající dobře orientovali a nedocházelo k mylným výkladům významu dotazu.

5.1 Grafická analýza získaných dat

Samotná analýza dat, získaných z dotazníkového šetření, byla prováděna pomocí softwaru Statistica 10. Dodatečné informace, které napomáhaly ke komparaci a charakteristice zkoumané problematiky, byly čerpány z databáze Českého statistického úřadu. Grafická analýza názorně zobrazuje nejdůležitější a nejzajímavější odpovědi, které byly v rámci dotazníkového šetření získány.

Z grafu č. 1 lze vyčíst, že dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 189 respondentů. Z toho 101 pocházelo ze Středočeského kraje (61 žen a 40 mužů) a 88 respondentů z Ústeckého kraje (40 žen a 37 mužů). Věk respondentů v tomto dotazníkovém šetření nebyl brán v potaz.

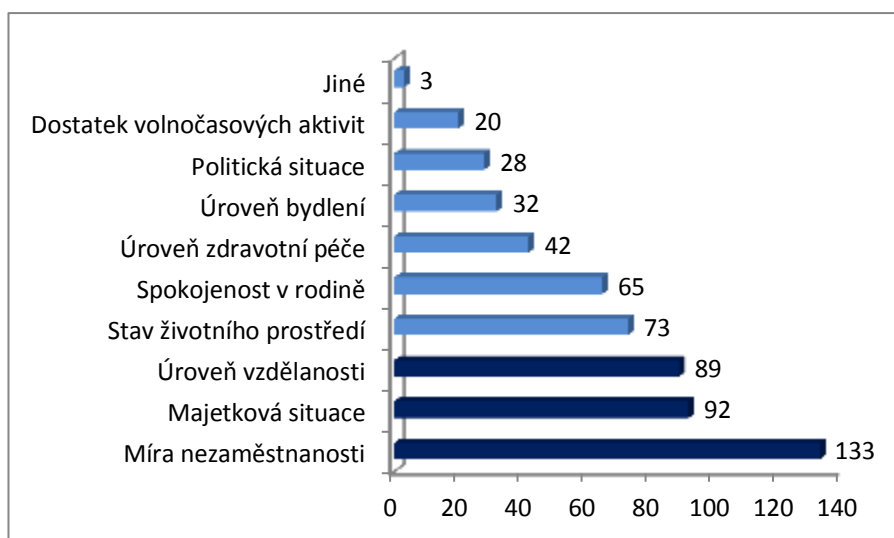
Graf č. 1 Počet respondentů dotazníkového šetření

Zdroj: Dotazníkové šetření

Graf č. 2 znázorňuje oblasti, které mají podle obyvatel Středočeského a Ústeckého kraje největší vliv na kvalitu životní úrovně. Dotazovaní měli za úkol vybrat tři nejintenzivnější. Jako nejintenzivnější se ukázaly oblasti: míra nezaměstnanosti, majetková situace, úroveň vzdělanosti. Graf č. 2 reflektuje společný pohled obyvatel obou krajů. Oblasti, které obyvatelé společně vybrali, pro ně mají očividně největší význam, proto budou dále intenzivněji analyzovány v následujících grafických znázorněních a výpočtech χ^2 testu pro každý kraj zvlášť.

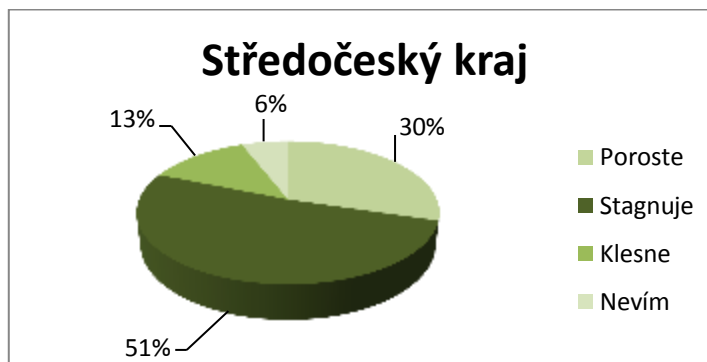
Graf č. 2 Oblasti mající největší vliv na kvalitu životní úrovně

Zdroj: Dotazníkové šetření

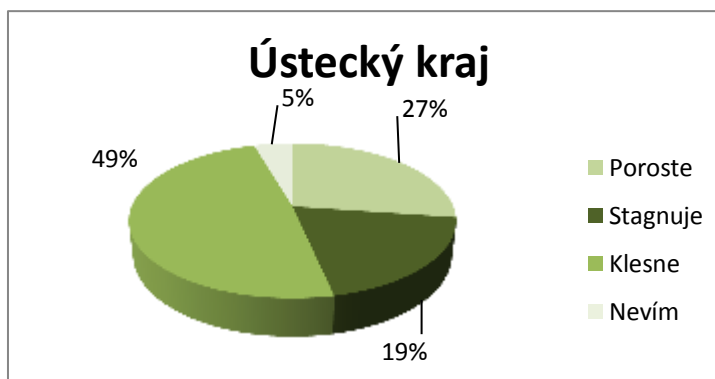
Každý člověk by měl v životě myslet jak na svoji budoucnost, tak na budoucnost dalších generací. Ne nadarmo se říká, že bychom měli využívat zdrojů do takové míry, aby další generace měly ke zdrojům stejný, ne-li lepší přístup. Jestliže životní úroveň poroste, poroste i naděje na lepší budoucnost další generaci. Odpovědi na otázku *Jak čekáte, že se bude vyvíjet životní úroveň ve Vašem kraji do budoucna?* jsou zaznamenány v grafu č. 3 a grafu č. 4. Z grafů je patrné, že obyvatelé Středočeského kraje se přiklání k tomu, že životní úroveň v jejich kraji bude spíše stejná či se spíše zlepší. Obyvatelé z Ústeckého kraje se vidí vývoj životní úrovně v tmavých barvách. Většina ji vidí spíše klesat.

Graf č. 3 Názory obyvatel Středočeského kraje na vývoj životní úrovně do budoucna

Zdroj: Dotazníkové šetření

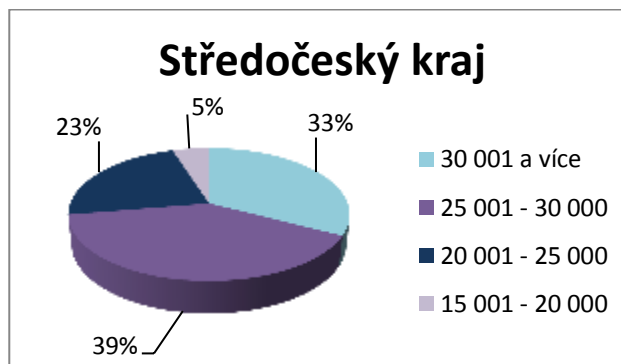
Graf č. 4 Názory obyvatel Ústeckého kraje na vývoj životní úrovně do budoucna

Zdroj: Dotazníkové šetření

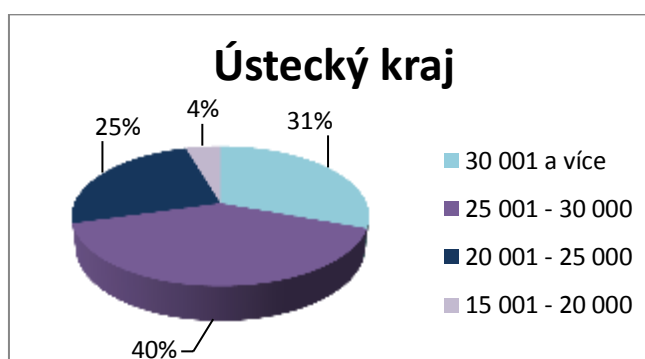
Stát díky své sociální politice poskytuje obyvatelům prostředky k zajištění alespoň minimální životní úrovně v podobě sociálních dávek, zdravotního a sociálního pojištění. Stanovuje také minimální mzdu, která je od 1/2007 vyčíslena na 8 000 Kč měsíčně za 40 odpracovaných hodin týdně. Dle údajů z Českého statistického úřadu se u obou dvou krajů průměrná měsíční mzda za 1. - 3. čtvrtletí nachází v intervalu 20 001 Kč - 25 000 Kč. Avšak nároky respondentů na výši hrubé měsíční mzdy k zajištění kvalitní úrovně jsou značně vyšší, než činí současná průměrná měsíční mzda v kraji. Obyvatelé obou krajů sdílejí na požadovanou výši přibližně stejný názor. Vše je patrné z grafů č. 5 grafu č. 6.

Graf č. 5 Požadovaná výše hrubé mzdy na jednoho obyvatele Středočeského kraje pro zajištění kvalitní životní úrovně v Kč

Zdroj: Dotazníkové šetření

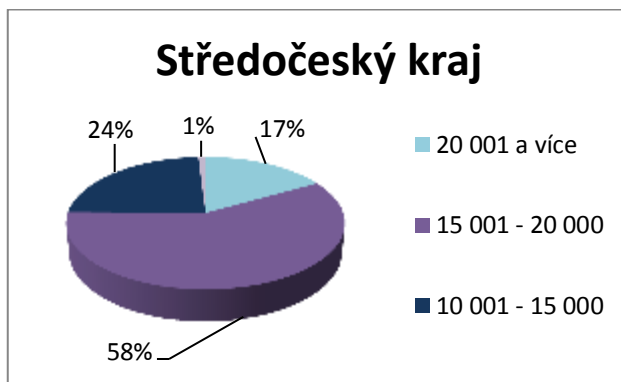
Graf č. 6 Požadovaná výše hrubé mzdy na jednoho obyvatele Ústeckého kraje pro zajištění kvalitní životní úrovně v Kč

Zdroj: Dotazníkové šetření

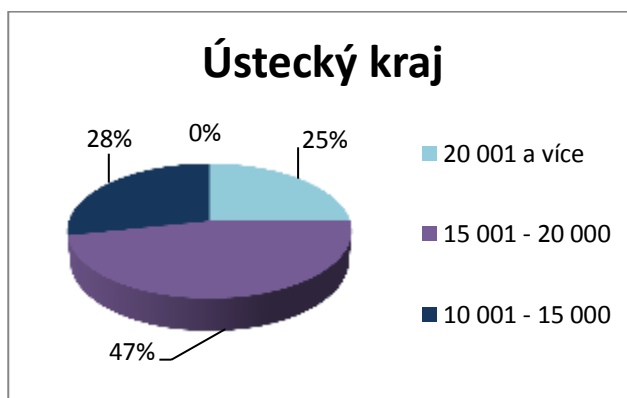
Člověk zajišťuje jak sobě, tak své rodině určitou míru životní úrovně po celý život. Proto byla do dotazníku zařazena otázka *Jak vysoký starobní důchod byste si představoval/a pro zajištění kvalitní životní úrovně ve stáří?* Odpovědi jsou graficky znázorněny v grafech č. 7 a č. 8. Je zde vyjádřena značná nespokojenost s výší současného průměrného důchodu. Ve Středočeském kraji v roce 2010 činila výše průměrného důchodu 10 184 Kč a v Ústeckém 10 047 Kč. Tato výše se nachází lehce nad nejnižším možným nabízeným intervalem, ze kterého si mohli odpovídající vybírat. S hranicí pod 10 000 Kč by byl spokojen jen jeden z oslovených respondentů. Nejvíce by lidé byli spokojeni s výší důchodu 15 001 Kč a více.

Graf č. 7 Požadovaná výše starobního důchodu na jednoho obyvatele Středočeského kraje pro zajištění kvalitní životní úrovně ve stáří v Kč

Zdroj: Dotazníkové šetření

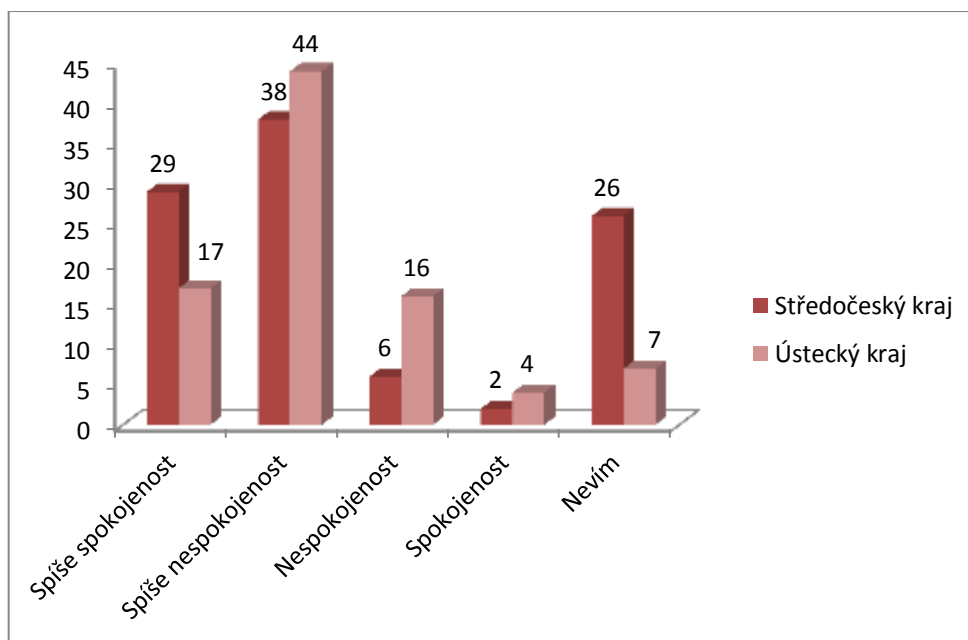
Graf č. 8 Požadovaná výše starobního důchodu na jednoho obyvatele Ústeckého kraje pro zajištění kvalitní životní úrovně ve stáří v Kč

Zdroj: Dotazníkové šetření

Nespokojenost s výší příjmů, která byla patrná v grafech č. 5 a č. 6, potvrzuje i následující graf č. 9. To, jaký měsíční příjem jedinec má, značně ovlivňuje kvalitu životní úrovně. Lidé s vyššími příjmy si mohou dovolit nadstandartní lékařskou péči, lepší vzdělání a bydlení, kvalitnější spotřební statky. Více nespokojeni se svými příjmy jsou obyvatelé Ústeckého kraje. To by mohly potvrzovat i údaje Českého statistického úřadu. Zatímco ve Středočeském kraji se výše průměrné mzdy pohybovala v roce 2011 za 1. až 3. čtvrtletí na hodnotě 23 478 Kč, v Ústeckém kraji to bylo 21 648 Kč.

Graf č. 9 Spokojenost s výší příjmů obyvatel Středočeského a Ústeckého kraje

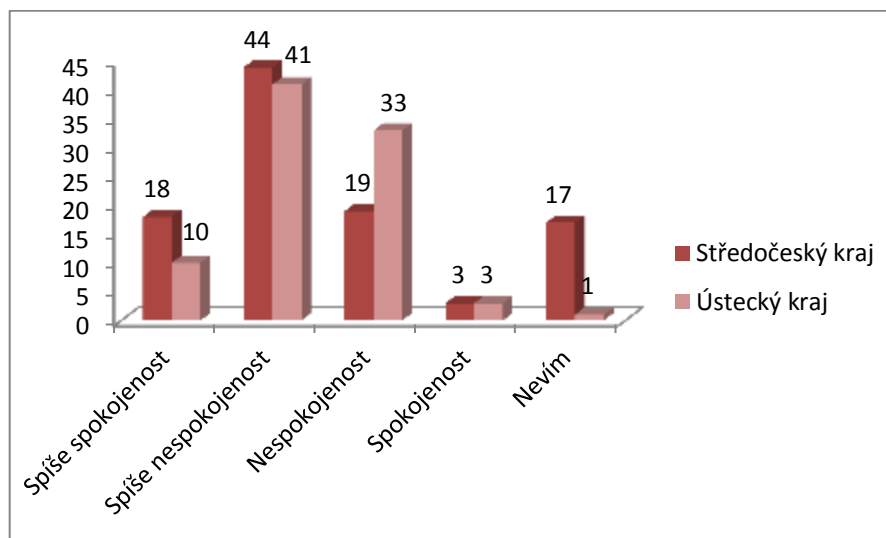

Zdroj: Dotazníkové šetření

Další důležitou oblastí související s kvalitní životní úrovní je nabídka volných pracovních míst. Úzce s ní souvisí míra nezaměstnanosti a výše příjmů. Jak je patrné výše z grafu č. 2, jsou tyto dvě oblasti podle obvatel obou krajů vyhodnoceny na prvních příčkách jako nejdůležitější oblasti ovlivňující životní úroveň. Podle grafu č. 10 jsou obecně obyvatelé obou krajů s nabídkou pracovních míst nespokojeni. Opět více v Ústeckém kraji. Tuto skutečnost mohou podporovat i data z Českého statistického úřadu. Podle Českého statistického úřadu byla míra obecné nezaměstnanosti, která značně

ovlivňuje nabídku volných pracovních míst, ve Středočeském kraji 4,6% a v Ústeckém 9,4%.

Graf č. 10 Spokojenost s nabídkou volných pracovních míst

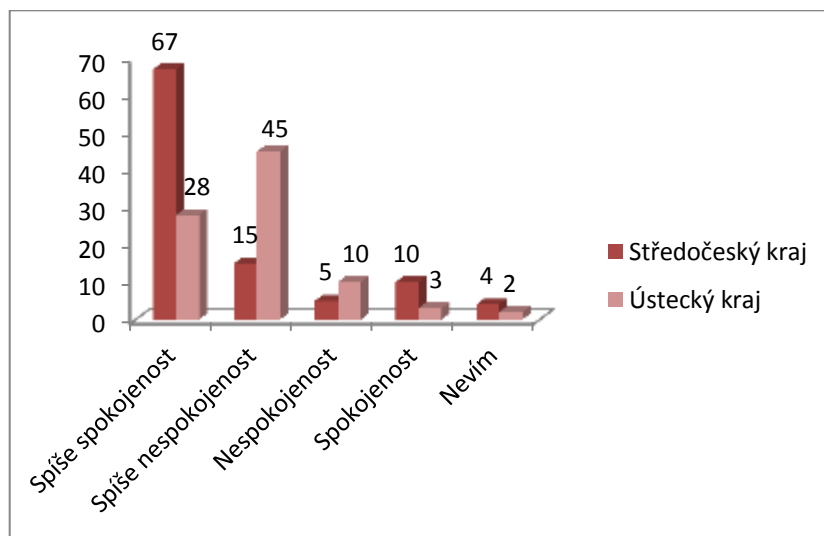

Zdroj: Dotazníkové šetření

S rostoucími nároky lidstva, se zvyšují nároky na průmyslovou výrobu. S tím vždy souviselo a souvisí množství škodlivých emisí vypouštěných do ovzduší. Díky iniciativě státu je zde snaha tyto emise omezovat a podporovat čistší životní prostředí. Důležitou roli ve zlepšování životního prostředí hraje odsiřování tepelných elektráren, zavedení emisních limitů, limitů těžby, plynofikace obcí, podpora třídění odpadů, sanace starých ekologických zátěží a další. Životní prostředí spolu s životním stylem a kvalitou zdravotní péče má velký vliv na zdraví občanů. Ve Středočeském kraji jsou emise základních znečišťujících (REZZO 1 – 3) ve většině případů pod celorepublikovým průměrem. V Ústeckém kraji je to právě naopak. Vše je zapříčiněno důlní činností a průmyslovou výrobou, která funguje ve velkých částech Ústeckého kraje po celá desetiletí.

Jak jsou spokojeni obyvatelé Středočeského a Ústeckého kraje s jejich životním prostředím je vyobrazeno v grafu č. 11. Značná míra spokojenosti je patrná u obyvatel Středočeského kraje. Nekvalitní životní prostředí Ústeckého kraje reflektuje nejen výše emisí v ovzduší, ale i nespokojenost jeho obyvatel.

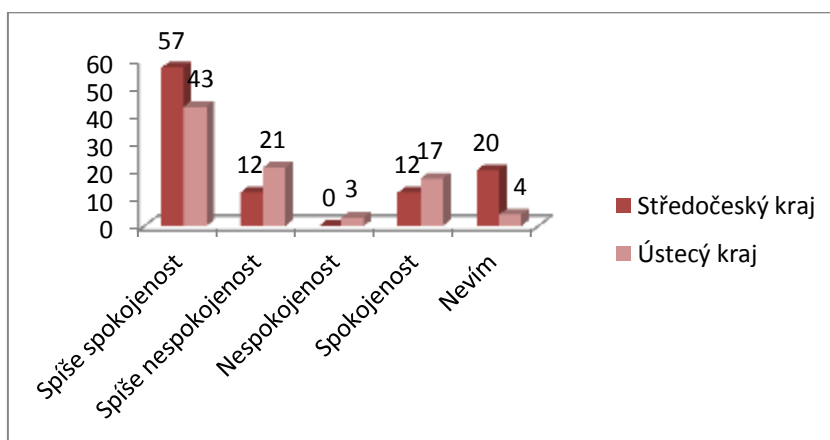
Graf č. 11 Spokojenost s kvalitou životního prostředí

Zdroj: Dotazníkové šetření

Dostatek míst, kde mohou lidé trávit svůj volný čas, je důležitý pro člověka z fyzické i psychické stránky. Místa pro sportovní vyžití, relaxaci či vytříbení znalostí by měly poskytovat určité uspokojení pro každého bez rozdílu věku. Člověk může při volnočasových aktivitách navazovat sociální kontakty, odbourávat stres, zlepšovat fyzickou kondici, sbírat inspiraci apod. To vše se pak projevuje ve spokojenosti s jeho životem. Pozitivní názor obyvatel obou krajů na dostatek volnočasových aktivit demonstruje graf č. 12.

Graf č. 12 Spokojenost s dostatkem volnočasových aktivit

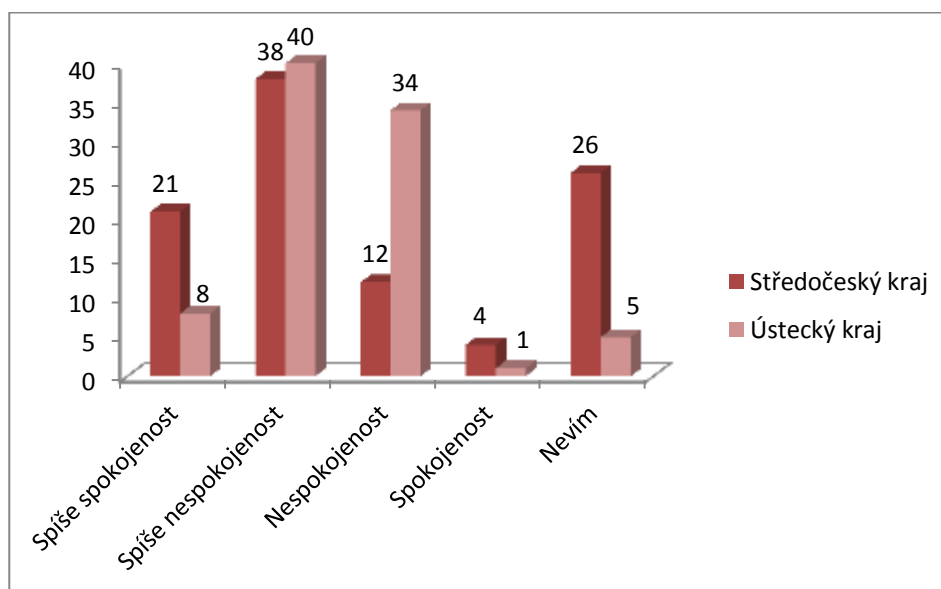

Zdroj: Dotazníkové šetření

Středočeský i Ústecký kraj se řadí mezi kraje České republiky s nejvyšší mírou kriminality. Sama kriminalita má velký vliv na fungování vztahů ve společnosti a často zasahuje i rodinné příslušníky, i když samotný trestný čin nespáchali. Je obecně známo, že s nižší životní úrovní dochází ke zhoršení sociálně problematických jevů (krádeže, toxikomanie apod.). Dobrou zprávou je, že v obou krajích počet spáchaných trestných činů od 2009 pravidelně klesá. Středočeský kraj se na rozdíl od Ústeckého také může pyšnit každoročním nárůstem objasněných případů. Spokojenost obyvatel s tím, jak si jejich kraj vede s bojem s kriminalitou, je zobrazen v grafu č. 13. I přes klesající počet spáchaných trestných činů jsou obyvatelé obou krajů s bojem s kriminalitou nespokojeni.

Graf č. 13 Spokojenost s bojem s kriminalitou

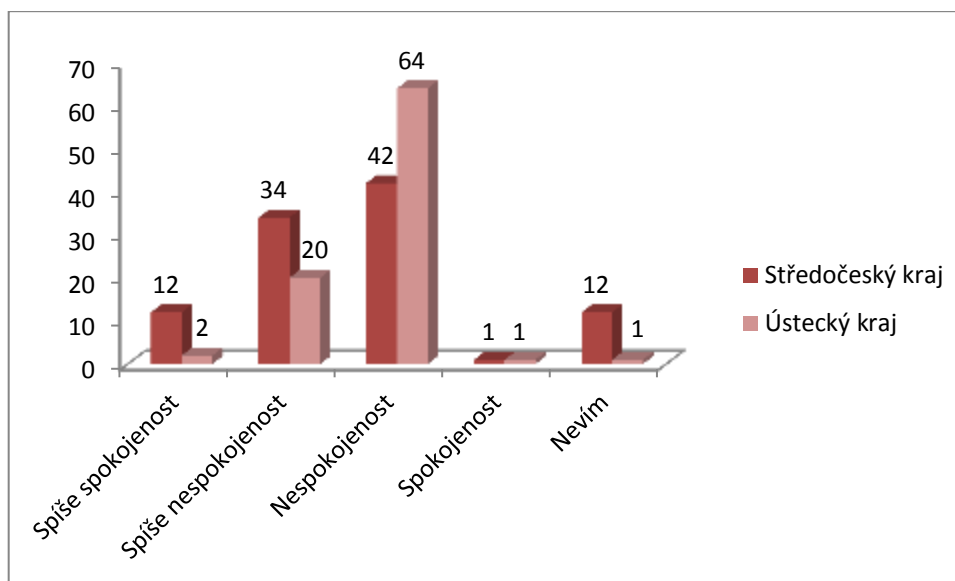

Zdroj: Dotazníkové šetření

Vzledem ke každoročnímu nárůstu přistěhovalců a napjaté situaci ohledně přizpůsobivosti a chování národnostních menšin v České republice, byla do dotazníku zařazena otázka ohledně spokojenosti s chováním a stylem národnostních menšin a přistěhovalců. Je obecně známo, že většina přistěhovalců a zástupců národnostních menšin v České republice buď pracuje spoustu hodin za nižší plat než samotní čeští obyvatelé nebo nepracují vůbec. To vše se pak promítá do kvality života těchto lidí,

potażmo všech ostatních. Obyvatelé Středočeského i Ústeckého kraje vyjadřují velkou nespokojenost s tím, jak se přistěhovalci a národnostní menšiny chovají. Vše je nastíněno v grafu č. 14.

Graf č. 14 Spokojenost s chováním národnostních menšin a přistěhovalců

Zdroj: Dotazníkové šetření

5.2 Analýza kvantitativních znaků v kontingenčních tabulkách

Analýza kvantitativních znaků byla prováděna na základě testování hypotéz, respektive na základě χ^2 testu nezávislosti. U každého případu byla nejprve zformulována nulová hypotéza H_0 a alternativní hypotéza H_1 , která nulovou hypotézu H_0 vyvrací. Poté bylo vypočteno testové kritérium, které bylo porovnáno s hladinou významnosti α . Jestliže testové kritérium bylo menší než hladina významnosti α , byla přijata nulová hypotéza. Jestliže testové kritérium bylo větší než hladina významnosti α , byla přijata alternativní hypotéza. Pomocí výpočtu Cramerova koeficientu došlo k určení síly závislosti.

Případ č. 1

H_0 : Neexistuje závislost mezi tím, zda člověk pochází ze Středočeského nebo Ústeckého kraje a názorem, zda žije v kraji s vysokou životní úrovní.

$$\alpha = 0,05$$

$$\chi^2 = 5,6609$$

$$\chi^2_{0,05 (2)} = 5,991$$

$$\chi^2 < \chi^2_{0,05 (2)} \dots\dots\text{platí } H_0$$

$$C_r = 0,1730 \dots\dots\text{slabá závislost}$$

Neexistuje závislost mezi tím, zda člověk pochází ze Středočeského nebo Ústeckého kraje a názorem, zda žije v kraji s vysokou životní úrovní.

Případ č. 2

H_0 : Neexistuje závislost mezi tím, zda žena pochází ze Středočeského nebo Ústeckého kraje a spokojeností se vzděláním.

$$\alpha = 0,05$$

$$\chi^2 = 16,6507$$

$$\chi^2_{0,05 (4)} = 9,488$$

$$\chi^2 > \chi^2_{0,05 (4)} \dots\dots\text{platí } H_1$$

$$C_r = 0,3855 \dots\dots\text{středně silná závislost}$$

Ano, existuje závislost mezi tím, zda žena pochází ze Středočeského nebo Ústeckého kraje a spokojeností se vzděláním.

Případ č. 3

H_0 : Neexistuje závislost mezi tím, zda muž pochází ze Středočeského nebo Ústeckého kraje a spokojeností se vzěláním.

$$\alpha = 0,05$$

$$\chi^2 = 6,1925$$

$$\chi^2_{0,05 (4)} = 9,488$$

$$\chi^2 < \chi^2_{0,05 (4)} \dots\dots \text{platí } H_0$$

$$C_r = 0,2865 \dots\dots \text{slabá závislost}$$

Neexistuje závislost mezi tím, zda muž pochází ze Středočeského nebo Ústeckého kraje a spokojeností se vzděláním.

Případ č. 4

H_0 : Neexistuje závislost mezi tím, zda člověk pochází ze Středočeského nebo Ústeckého kraje a spokojeností s úrovní bydlení.

$$\alpha = 0,05$$

$$\chi^2 = 46,7102$$

$$\chi^2_{0,05 (4)} = 9,488$$

$$\chi^2 > \chi^2_{0,05 (4)} \dots\dots \text{platí } H_1$$

$$C_r = 0,4914 \dots\dots \text{středně silná závislost}$$

Ano, existuje závislost mezi tím, zda člověk pochází ze Středočeského nebo Ústeckého kraje a spokojeností s úrovní bydlení.

Případ č. 5

H_0 : Neexistuje závislost mezi tím, zda člověk pochází ze Středočeského nebo Ústeckého kraje a spokojeností s úrovní zdravotní péče.

$$\alpha = 0,05$$

$$\chi^2 = 15,9738$$

$$\chi^2_{0,05 (4)} = 9,488$$

$$\chi^2 > \chi^2_{0,05 (4)} \dots \text{ platí } H_1$$

$$C_r = 0,2907 \dots \text{ slabá závislost}$$

Ano, existuje závislost mezi tím, zda člověk pochází ze Středočeského nebo Ústeckého kraje a spokojeností s úrovní zdravotní péče.

5.3 Diskuze

Pro obyvatele Středočeského a Ústeckého kraje dohromady má největší vliv na kvalitu životní úrovně míra nezaměstnanosti, majetková situace a úroveň vzdělanosti. Značné zastoupení měl také stav životního prostředí a spokojenost v rodině. Obecně jsou obyvatelé Středočeského i Ústeckého kraje s těmito oblastmi nespokojeni. Ve většině případů obyvatelé Ústeckého kraje více než obyvatelé Středočeského kraje. Tento rozdíl mezi zkoumanými kraji demonstrují i data z Českého statistického úřadu.

Na celkovou stávající nespokojenost obyvatel a na snížení existujících regionálních rozdílů a disparit by se měl více zaměřit stát. Měl by stále vylepšovat svou regionální, sociální a dotační politiku, aby v krajích klesala nezaměstnanost, zvyšovaly se příjmy obyvatel a konkurenceschopnost. V rámci vzdělávání by lidé měli být více motivováni ke zvyšování své kvalifikace a odbornosti. Zpřísněním emisních a imisních limitů, zvýšením dotací a ekologického podvědomí by výrazně vedlo ke zlepšení životního prostředí, ve kterém lidé žijí.

6. ZÁVĚR

Jako cíl bakalářské práce bylo vytyčeno porovnání životní úrovně ve Středočeském a Ústeckém kraji. Komparace byla založena na dotazníkovém šetření a následné analýze získaných dat. Analýza byla provedena jak graficky, tak pomocí vhodných statistických metod.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 189 respondentů. Ze Středočeského kraje čítal počet respondentů 101, z toho 40 mužů a 61 žen. Z Ústeckého kraje odpovědělo 88 respondentů, z toho 37 mužů a 40 žen. Odpovědi respondentů byly seříděny do kontingenčních tabulek a podrobeny analýze. Dodatečná data, která byla potřebná k dalšímu porovnání, byla získána z databáze Českého statistického úřadu.

Už při prvotní analýze dat z Českého statistického úřadu, která souvisela se seznámením ekonomické, sociální a kulturní situace v těchto dvou krajích, bylo zřejmé, že Středočeský kraj měl v důležitých parametrech ovlivňujících životní úroveň lepší pozici. Proti Ústeckému kraji je ve Středočeském např. nižší nezaměstnanost, vyšší průměrný plat a důchod, vyšší HDP na jednoho obyvatele a kvalitnější životní prostředí. Dotazníkové šetření většinu z těchto aspektů potvrdilo a nastínilo překvapivé zjištění. I když Středočeský kraj číselně vykazuje lepší výsledky než Ústecký kraj, obyvatelé jsou i přesto ve většině zkoumaných oblastí životní úrovně nespokojeni.

Díky názorům obyvatel v tomto dotazníkovém šetření by bylo dobré se zamyslet nad stávající politikou státu. Je zřejmé, že současná výše průměrné mzdy, minimální mzda a výše starobního důchodu vůbec neodpovídá představě obyvatel k zajištění kvalitní životní úrovně. Nabídka volných pracovních míst, a s tím související míra nezaměstnanosti, značně paralyzuje obyvatele k dosažení vyšších měsíčních příjmů. Za účelem kvalitnějšího životního prostředí by bylo dobré přehodnotit současnou ekologickou politiku státu. Zda jsou stanovené emisní a imisní limity na té nejideálnější výši a dotace vkládané do zlepšení životního prostředí vždy využívány správným směrem.

V Ústeckém kraji dochází ke značné restrukturalizaci a ústupu průmyslu a těžby uhlí. Spousta obyvatel proto přichází o možnost uplatnit se ve vystudovaném oboru a musí

měnit svou kvalifikaci. Dobrou zprávou je, že za posledních deset let stoupl počet vysokoškolských studentů a studentů vyšších odborných škol téměř o 50%.

Dotazníkovým šetřením se došlo k závěru, že obyvatelé těchto dvou krajů vnímají svou životní úroveň spíše negativně. Ústečtí více než Středočeští. I prognostika s dalším vývojem životní úrovně podle obyvatel není nikterak pozitivní. V Ústeckém kraji ji vidí spíše klesat a ve Středočeském kraji stagnovat. Je však povzbudivé, že i když Ústečtí i Středočeští obyvatelé pocítují značnou nespokojenost, stále existuje určité procento obyvatel, kteří vidí životní úroveň jejich kraje stoupat. To může do určité míry povzbuzovat ostatní své podmínky ke kvalitní životní úrovni zlepšovat každým dnem.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- [1] CENTRUM PRO SOCIÁLNÍ A EKONOMICKÉ STRATEGIE, UK FSV: *Průvodce krajinou priorit pro Českou republiku*. Praha: Gutenberg, 2002, ISBN 80-86349-06-3
- [2] DISMAN, M.: *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2000, ISBN 80-246-0139-7
- [3] HENDL, J.: *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2008, ISBN 978-80-7367-485-4
- [4] HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J.: *Statistika pro ekonomy*. Praha: Proffessional Publishing, 2004, ISBN 80-86419-59-2
- [5] HUDEČKOVÁ H., LOŠŤÁK M., ŠEVČÍKOVÁ A.: *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008, ISBN 978-80-213-1413-9
- [6] HOLČÍK, J.: *Úvod do studia zdravotního stavu populace*. Brno: Masarykova Univerzita v Brně, 2002, ISBN 80-210-2779-7
- [7] KOSÍKOVÁ, V.: *Psychologie ve vzdělávání a její psychodidaktické aspekty*. Praha: Grada Publishing, 2011, ISBN 978-80-247-2433-1
- [8] LOUDA, Z.: *Řešené příklady v systému Statistica*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2009, 978-80-213-1239-5
- [9] KUNŠTÁT, D., ČERVENKA, J.: *České veřejné mínění: Výzkum a teoretické souvislosti*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2006, ISBN 80-7330-081-8
- [10] MEDERLY, P., TOPERCER J., NOVÁČEK P.: *Indikátory kvality života a udržitelného rozvoje*. Praha: UK FSV CESES, 2004, ISBN 80-239-4389-8
- [11] NOVÁČEK, P., MEDERLY P. a kol: *Strategie udržitelného rozvoje*. Praha: G plus G, 1996, ISBN 80-901896-2-6
- [12] OBEC SPISOVATELŮ, ŠMAJS, J. (ed.): *Aby země nebyla jen hrobem: Literatura, Kultura, Příroda*. Praha: Obec spisovatelů, 2011, ISBN 978-80-904218-8-2
- [13] PECÁKOVÁ, I.: *Statistika v terénních průzkumech*. Praha: Professional Publishing, 2008, ISBN 978-80-86846-74-0
- [14] ŘEZÁNKOVÁ, H.: *Analýza dat z dotazníkových šetření*. Praha: Professional Publishing, 2007, ISBN 978-80-86946-49-8
- [15] STIGLITZ, J. E., A., SEN, A., FITOUSSI, J. P.: *Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress, 2009* - Dostupné z: http://www.stiglitz-sen-fitoussi.fr/documents/rapport_anglais.pdf.
- [16] Strategie regionálního rozvoje České republiky na roky 2007 – 2013 Dostupné z:

<http://www.mmr.cz/getdoc/f77e14bc-2c26-4884-9fda-b47c24a5294b/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-pro>

[17] SURYNEK, A., KOMÁKOVÁ E., KAŠPAROVÁ E.: *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Management Press, 2001, ISBN 80-7261-038-4

[18] Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Dostupné z:

http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411/_s.155/701?PC_8411_p=I&PC_8411_l=365/2011&PC_8411_ps=10#10821

Internetové zdroje

www.czso.cz

www.mmcrcz

<http://portal.gov.cz>

8. PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Finální nevyplněný dotazník

Příloha č. 1

Krásný den!

Chtěla bych Vás velice poprosit o vyplnění dotazníku, jehož vyhodnocením získám stěžejní data k vypracování mé bakalářské práce. Po vyhodnocení všech dotazníků, mohu začít statistické šetření, které by mělo odhalit, jak lidé ze dvou různých krajů vnímají životní úroveň a do jaké míry se jejich názor na danou problematiku liší.

Dotazník je cílený na obyvatele Středočeského a Ústeckého kraje. Je zcela anonymní a získaná data budou použita pouze ke zpracování bakalářské práce.

Veškeré dotazy směřujte na můj email: jana.steckovicova@seznam.cz

Velice Vám děkuji, že jste si našli čas na vyplnění dotazníku!

Jana Steckovičová

1. V jakém kraji bydlíte?
  - Středočeský kraj
  - Ústecký kraj

2. Jaké je Vaše pohlaví?
  - Muž
  - Žena

3. Myslíte si, že žijete v kraji s vysokou životní úrovní?
  - Ano
  - Ne
  - Nevím

4. V jakém kraji je podle Vás nejvyšší životní úroveň?

- Středočeský
- Jihočeský
- Plzeňský
- Jihomoravský
- Vysočina
- Severomoravský
- Ústecký
- Olomoucký
- Královehradecký
- Pardubický
- Zlínský
- Karlovarský
- Liberecký
- Hlavní město Praha

5. Přestěhovali byste se do tohoto kraje natrvalo?

(Pokud se výše zvolený kraj shoduje s krajem, ve kterém bydlíte, tuto odpověď prosím vynechte)

- Ano
- Ne
- Nevím

6. Vyberte z následujících možností, které nejvíce korespondují s krajem, ve kterém bydlíte:

	Spokojenost	Spíše spokojenost	Nevím	Spíše nespokojenost	Nespokojenost
Stav životního prostředí	☐	☐	☐	☐	☐
Nabídka volných pracovních míst	☐	☐	☐	☐	☐
Příjmy obyvatel	☐	☐	☐	☐	☐
Dostatek míst pro volnočasové aktivit	☐	☐	☐	☐	☐

Zeleň (parky, stromy...)	o	o	o	o	o
Občanská vybavenost	o	o	o	o	o
Úroveň zdravotní péče	o	o	o	o	o
Úroveň bydlení	o	o	o	o	o
Úroveň vzdělání	o	o	o	o	o
Doprava	o	o	o	o	o
Boj s kriminalitou	o	o	o	o	o
Politika v kraji	o	o	o	o	o
Chování a styl života národnostních menšin a přistěhovalců	o	o	o	o	o

7. Jaké TŘI následující oblastí mají podle Vás největší vliv na kvalitu životní úrovně?

- Míra nezaměstnanosti
- Stav životního prostředí
- Úroveň zdravotní péče
- Úroveň vzdělanosti
- Úroveň bydlení
- Majetková situace
- Politická situace
- Dostatek volnočasových aktivit
- Spokojenost v rodině
- Jiné

8. Pokud byste porovnal/a Středočeský kraj s Ústeckým, vnímáte nějakou zásadní NEGATIVNÍ odlišnost?

- Ano
- Ne
- Nevím

9. Jakou NEGATIVNÍ odlišnost považujete za nejintenzivnější?

(Pokud jste v předchozí otázce neodpověděli ANO, tuto odpověď prosím vynechte)

- Míra nezaměstnanosti
- Stav životního prostředí
- Úroveň zdravotní péče
- Úroveň vzdělanosti
- Úroveň bydlení
- Výše příjmů
- Politická situace
- Dostatek volnočasových aktivit
- Chování a styl života národnostních menšin a přistěhovalců
- Jiné

10. Pokud byste porovnal/a Středočeský kraj s Ústecký, vnímáte nějakou zásadní POZITIVNÍ odlišnost?

- Ano
- Ne
- Nevím

11. Jakou POZITIVNÍ odlišnost považujete za nejintenzivnější?

(Pokud jste v předchozí otázce neodpověděli ANO, tuto odpověď prosím vynechte)

- Míra nezaměstnanosti
- Stav životního prostředí
- Úroveň zdravotní péče
- Úroveň vzdělanosti
- Úroveň bydlení
- Výše příjmů
- Politická situace
- Dostatek volnočasových aktivit
- Chování a styl života národnostních menšin a přistěhovalců
- Jiné

12. Jak očekáváte, že se bude vyvíjet životní úroveň ve Vašem kraji do budoucna?

- Poroste
- Stagnuje
- Klesne
- Nevím

13. Jak vysokou hrubou mzdu byste si představoval/a pro zajištění kvalitní životní úrovně?

- méně než 15 000 Kč
- 15 001 Kč – 20 000 Kč
- 20 001 Kč – 25 000 Kč
- 25 001 Kč – 30 000 Kč
- 30 001 Kč a více

14. Jak vysoký starobní důchod byste si představoval/a pro zajištění kvalitní životní úrovně ve stáří?

- méně než 10 000 Kč
- 10 001 Kč – 15 000 Kč
- 15 001 Kč – 20 000 Kč
- 20 001 Kč a více